

L I T E R A T U R A

Josef Macur : *Právo procesní a právo hmotné*

Předkládaná práva se nezabývá vztahem, práva hmotného a procesního v nejobecnějším smyslu, ale zaměřuje se na otázky diferenciacie občanského práva hmotného a procesního v zemích střední Evropy. Aby bylo možno přikročit k hlubšímu a podrobnějšímu rozboru vztrahu práva hmotného a procesního, bylo nutno především analyzovat poměrně složitý a dlouhodobý proces jejich postupné diferenciacie až ke vzniku a rozvoji moderního civilního procesu a civilního práva procesního jako samostatného právního odvětví. Autor postupně upozorňuje na diferenciaci práva hmotného a procesního z hlediska nauky o právním nároku, z hlediska veřejnoprávní koncepce žalobního práva, z hlediska nauky o nároku na právní ochranu, z hlediska konstrukce předmětu sporu, z hlediska institutu dokazování a z hlediska institutu právní moci soudních rozhodnutí atd.

Vlastimil Halaxa : *SOS Rozhovory o budoucnosti*

Kniha, kterou autor předkládá čtenáři jako impuls k zamyšlení, je vedena snahou naznačit možné cesty k dosažení moderní společnosti vstupující do třetího tisíciletí. Autor jí uvádí zkratkou SOS, tedy SPOLEČNOST OMEZENÉ SPOTŘEBY. Je to

společnost, která se učí racionálně hospodařit s omezenými zdroji, mezi nimiž rozhodující místo má ovšem čas. Kniha je určena širokému okruhu čtenářů, kteří sice nejsou odborníky v prognostice, ekonomice či ekologii, ale kteří cítí, že řešení těchto problémů nelze dále odkládat. Zájemce o hlubší výklad nebo podrobnější informace, autor odkazuje na další literaturu. Také knižní informace o knize dají názvy jednotlivých kapitol: Neptej se, co bude zítra? Práce bez předvídání – námaha bez výsledku. Jaký dalekohled do času? Budoucnost je pokračováním i změnou. Nelítostná paní dialektika. Trendy – silnice do budoucnosti. Meze rozvoje nebo rozvoj bez mezí? Hrozba zkázy a světlo naděje. Kam s ním? Ze smrti zdroj života. Podnik a město budoucnosti. Rozvoj podniku v limitovaných podmínkách. O co jde?

Karel Schelle : *Organizace veřejné správy v letech 1848 – 1948*

Publikace podává komplexní přehled vývoje veřejné správy v období sta let (1848 – 1948). V úvodu autor popisuje přechod od feudální správy k modernímu správnímu systému. V návaznosti na to je podán výklad vývoje správy v habsburské monarchii (Politický a ústavní vývoj. Okresní politická správa. Krajské úřady. Zemská politická správa. Počátky samosprávy. Obecní sa-

mospráva. Okresní samospráva. Zemská samospráva a Počátky uherské veřejné správy). Hlavní těžiště práce leží ve zkoumání organizace správy v první republice. Postupně jsou zde rozebrány problémy kolem recepce správy z habsburské monarchie, novelizace obecního zřízení, vydání župního zákona a samozřejmě kolem vydání zákona o politické správě z roku 1927, kterým byla vytvořena definitivní struktura správy v první republice. Samostatnou pozornost autor věnuje organizaci správy ve druhé republice a protektorátu. Závěr práce tvoří výklad o vzniku národních výborů.

Josef Macur : *Problémy vzájemného vztahu práva procesního a hmotného*

Předkládaná publikace volně navazuje na předchozí autorovu publikaci „Právo procesní a právo hmotné“, která se zabývá především postupnou diferenciací procesního a hmotného práva v průběhu posledních dvou století a vedla ke vzniku samostatného civilního práva procesního, relativně nezávislého na právu hmotném. Teprve existence těchto dvou samostatných právních struktur vyvolává závažnou a složitou otázku jejich vzájemného vztahu. Práce podává charakteristiku a rozbor základních teoretických koncepcí, které vysvětlují povahu vzájemného vztahu práva procesního a hmotného. Různé přístupy k posuzování tohoto vztahu se promítají do všech významných oblastí civilního procesu a ovlivňují jak konstrukci důležitých procesních institutů, základních pojmů a zásad, tak jejich výklad a uplatnění v právní praxi.

Aby monografie, zpracovávající uvedeno problematiku, nebyla neúměrně rozsáhlá, bylo nutno soustředit pozornost pouze na některé základní otázky civilního procesu a civilního práva procesního, jejichž posuzování je podstatně ovlivněno koncepcí vzájemného vztahu práva procesního a hmot-

ného. Proto se práce z uvedeného hlediska zabývá postupně vymezením pojmu civilního procesu, jeho podstatou a funkcím, dále pak otázkou předmětu civilního řízení, problematikou soudního rozhodnutí a posléze některými významnými aspekty nuceného výkonu rozhodnutí.

Ilona Schelleová, Karel Schelle : *Civilní kodexy 1811 - 1950 - 1964*

Autoři předkládají široké právnícké veřejnosti úplné znění civilních kodexů, které v českých zemích platily. Potřeby právní praxe ukazují, že je třeba mít k dispozici právní úpravu občanského práva v jednotlivých fázích jeho vývoje, od roku 1811, kdy vyvrcholil více jak stoletý kodifikační proces civilního práva, přes tzv. střední kodex kodifikující tzv. socialistické občanské právo až po současnou právní úpravu. Občanské zákoníky byly do této publikace převzaty v jejich poslední platné verzi, s tím, že kurzívou jsou uvedeny zrušené paragrafy a peřitem původní verze změněných paragrafů. Aby byl zřejmý celý vývoj těchto kodifikací, autoři publikace ji doplnili podrobným výkladem dějin kodifikace občanského práva. Tím bylo dosaženo, že se čtenářům poprvé dostává do rukou kompletní text všech doposud platných občanských zákoníků se všemi podstatnými změnami a doplňky učiněnými v jednotlivých fázích jejich vývoje.

Irena Píchová, Patrik Matyášek : *Mezinárodní dokumenty pracovního práva a sociálního zabezpečení*

Dokumenty pracovního práva a sociálního zabezpečení jsou určeny zejména studentům jako důležitá učební pomůcka k prohloubení studia pracovního a práva sociálního zabezpečení. Vedle výčtu základních mezinárodních dokumentů obecné povahy, které se dotýkají pracovněprávních vztahů a právních vztahů sociálního zabezpečení,

kteřé byly již v úplném znění publikovány v jiné učební pomůcce, a proto je na ně odkázáno, obsahují úplný přehled všech úmluv Mezinárodní organizace práce od jejího vzniku až do současnosti. Vzhledem k tomu, že nebylo účelné ani technicky možné publikovat úplné znění všech 172 úmluv, vybraли autoři pouze ty, které mají přímý vztah ke studiu pracovního práva a práva sociálního zabezpečení nebo se ke studované problematice váží.

Ilona Schelleová, Jaruška Stavínová : *Organizace soudnictví, notářství a advokacie I.*

První díl učebnice o organizaci soudnictví, notářství a advokacie obsahuje komplexní výklad o vývoji, současné právní úpravě, organizační struktuře i o všech dalších souvislostech. Práce je rozdělena do tří částí. Pochopitelně, že první je věnována soudnictví: Postavení soudů v systému státních orgánů, vývoji soudnictví od nejstarších dob do posledních organizačních změn, základním zásadám organizace soudnictví, současné právní úpravě soudnictví, organizaci soudnictví, specifiku soudnictví ústavního, správního a obchodního, postavení soudců, přísedících a justičních čekatelů a konečně správě soudnictví. V druhé části se čtenář seznámí s úkoly a funkcemi notářství, s vývojem notářství, s jeho současnou právní úpravou, organizací a notářskou činností. Nebyly opomenuty ani mezinárodní notářské organizace. Ve třetí části je stejným způsobem představena advokacie: Úkoly a funkce advokacie, vývoj advokacie, právní úprava advokacie, organizace advokacie, práva a povinnosti advokáta, výkon advokacie a mezinárodní organizace advokátů.

Ilona Schelleová, Jaruška Stavínová : *Organizace soudnictví, notářství a advokacie II.*

Ve druhé části učebnice jsou obsaženy nejdůležitější právní předpisy upravující organizaci soudnictví, notářství a advokacie: Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. (výťah), zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, zákon č. 335/1991 Sb. o soudech a soudcích, zákon ČNR č. 436/1991 Sb. o některých opatřeních v soudnictví, o volbách přísedících, jejich zproštění a odvolání z funkce a o státní správě soudů České republiky, zákon č. 812/1993 Sb. o Ústavním soudu, vyhláška MS ČR č. 576/1991 Sb. o zřízení poboček některých krajských a okresních soudů, zákon č. 141/1992 Sb. o zřízení vojenských soudů, stanovení jejich sídel a obvodů, zákon č. 412/1991 Sb. o kárné odpovědnosti soudců, vyhláška MS ČR č. 37/1992 Sb. o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, zákon ČNR č. 391/1991 Sb. o platových poměrech soudců, státních notářů, justičních a notářských čekatelů, zákon ČNR č. 358/1992 Sb. o notářích a jejich činnosti (notářský řád), vyhláška MS ČR č. 612/1992 Sb. o odměnách notářů a správců dědictví, zákon č. 99/1963 Sb. výťah občanského soudního řádu, zákon ČNR č. 128/1990 Sb. o advokacii, zákon ČNR č. 209/1990 Sb. o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované, vyhláška MS ČR č. 270/1990 Sb. o odměnách advokátů a komerčních právníků za poskytování právní pomoci a Kodex chování advokátů Evropských společenství.

Petr Průcha : *Úvod do studia problematiky místní správy*

Předkládaná učební pomůcka je určena jako studijní materiál pro frekventanty již druhého běhu bakalářského studia s názvem „Místní správa“. Její zpracování vychází z olisahu obdobného studijního materiálu připraveného pro předchozí studijní běh, jehož vydání bylo rozebráno, a jež si navíc vyžádá jisté úpravy. Cílem této učební po-

můcky je vymezit takové pojmy a instituty vybrané právě s přihlédnutím k postavení a poslání místní správy. Publikace představuje ovšem jen nezbytný základ a podává přehled předmětných pojmů a institutů, potřebných pro uvedení do problematiky studia místní správy.

Petr Průcha, Petr Mrkývka, Soňa Skulová: *Vybrané kapitoly ze správní vědy*

Správní věda je vědní disciplína, která zkoumá veřejnou správu v jejím faktickém, tj. reálném rozměru, normativně však ohraničeném správním právem. Tím je vymezen nejen rámec jejího zájmu, ale současně i její vztah ke správnímu právu a jeho vědě. Správní věda se tak společně s vědou správního práva zabývá zkoumáním veřejné správy, každá z těchto disciplín však tak činí ze svého úhlu pohledu.

Předkládaná učební pomůcka je určena jako studijní materiál studentům právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a jejím smyslem je orientovat studenty do předmětné problematiky v návaznosti na poznatky získané studiem správního práva. Nejde přitom, jak název sám napovídá, o vyčerpávající podání správní vědy jako pedagogické disciplíny. Postupně učební pomůcka zahrnuje jen její vybrané, a svým způsobem základní, okruhy.

Karel Schelle: *Československé dějiny státu a práva v dokumentech IV. Zahraniční politika, organizace soudnictví, právní úprava ekonomiky (1918 - 1938)*

Čtvrtý díl souboru dokumentů je věnován třem oblastem: Zahraniční politice, organizaci soudnictví a právní úpravě ekonomiky. V souboru tak nalezneme všechny důležité mezinárodní dokumenty, které byly výsledkem československé diplomacie. V druhé části se čtenáři setkají s právní úpravou soudnictví. A konečně čtvrtá část

obsahuje důležité zákony, kterými stát upravoval některé ekonomické problémy, jako bylo oddělení československé měny od rakouské, zemědělskou reformu nebo kartelizaci.

Karel Schelle: *Československé dějiny státu a práva v dokumentech V. Druhá republika (1938 - 1939)*

Samostatný díl souboru dokumentů z československých dějin státu a práva je věnován druhé Československé republice. V první části se čtenáři seznámí s dokumenty z období které bezprostředně předcházelo Mnichovské „dohodě“. V následující části jsou potom obsaženy právní prameny, které dosvědčují postupnou fašizaci druhé Československé republiky, včetně zákonů mající za důsledek totalitizaci státu a zmocňovacího zákona.

Karel Schelle: *Československé dějiny státu a práva v dokumentech VI. Období nesvobody (1939 - 1945)*

Poslední díl dokumentů obsahuje právní prameny z období nesvobody, tedy let 1939 - 1945. Soubor je rozdělen do čtyř částí. V první jsou obsaženy dokumenty z Protektorátu Čechy a Morava. Druhá část zahrnuje dokumenty ze Slovenského štátu. Třetí část je věnována důležitým dokumentům zahraničního odboje a konečně čtvrtá část z domácího odboje. Celkem 102 dokumentů.

Josef Fiala a kol.: *Občanské právo I.*

První díl učebnice občanského práva je dílem širokého autorského kolektivu z katedry občanského práva (J. Fiala, J. Hurdík, M. Hrušáková, V. Korecká, I. Schelleová, I. Telec). Jedná se o druhé podstatně přepracované a rozšířené vydání učebnice, která poprvé vyšla před dvěma lety. Publikace je

rozdělena do pěti částí: I. Obecná část obsahuje pojednání o charakteristice občanského práva, občanskoprávních skutečnostech a občanskoprávním vztahu. V druhé části je obsažen výklad o věcných právech (Pojem a druhy věcných práv, vlastnické právo, držba, věcná práva k věci cizí). Následují části o právu závazkovém, dědickém a právu duševního vlastnictví. Publikace se stane nesporně výtanou pomůckou nejen pro studenty právnické fakulty, ale informací v ní obsažených určitě využije i širší právnická veřejnost.

Josef Fiala a kol.: *Občanské právo II.*

Druhý díl učebnice občanského práva obsahuje následující dokumenty: Ústavní listina č. 23/1991 Sb., Listina základních práv a svobod, Občanský zákoník, Zákon č. 35/1965 Sb. o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), Zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, Zákon č. 598/1969 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem, Zákon č. 116/1990 Sb. o nájmu a podnájmu nebytových prostor, Zákon č. 102/1992 Sb., který se upravuje některé otázky související s vydáním zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník a Zákon č. 265/1992 Sb. o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem.

Miloš Večeřa, Martina Urbanová: *Tezty ke studiu sociologie práva*

Tato učební pomůcka byla zpracována především pro semináře ze sociologie práva jako základní výchovní materiál, seznamující se sociologickoprávní problematikou a tvořící podklad pro tematicky zaměřenou rozpravu na seminářích. Předkládá úryvky z vybraných a přílehlých sociologických

disciplín se záměrem zprostředkovat čtenáři seznámení se základními tématy sociologie práva a poskytnout příklady využití sociologických metod při rozboru některých sociálních jevů z referenční oblasti sociologie práva. Umožňuje tak bezprostřední poznání odborných prací, které jsou často obtížně dostupné vzhledem k omezeným knižním fondům knihoven nebo jazykovým limitům čtenáře. Chronologie řazení vybraných textů záměrně sleduje věcnou návaznost základních okruhů sociologicko-právního studia a proto neusiluje o reprezentativní vystižení základních názorů řazených autorů. Svým celkovým zaměřením poslouží tato studijní pomůcka i k rozšíření a obohacení tématiky přednášek a skript z předmětu sociologie práva a tedy i k přípravě studentů ke zkoušce ze sociologie práva. Publikace obsahuje následující texty: Herbert Spencer: Potřeba sociologického studia, Arnošt Inocenc Bláha: Jak se sociologicky dívat na život, Arnošt Inocenc Bláha: Sociologie práva, Emile Durkheim: Typy práva ve vztahu k typům sociální solidarity, Emanuel Cbalupný: Právo a mravnost, Pitirim A. Sorokin: Ideální, idealistická a senzitivní právní soustava, Adam Podgórecki: Právo a sociální inženýrství, Friedrich August von Hayek: Účel práva, Kazimír Večeřka: Jak na fotbalové výtržníky, Jiří Hodný - Radim Šťastný: Obětí, či komplikové?

Milan Pekárek: *Komentář k novele zákona o půdě z. č. 183/93 Sb.*

Předkládaný komentář další novely zákona o půdě byl napsán ve snaze především upozornit na interpretační problémy, které jsou s jejím textem spojeny a alespoň trochu tak přispět k jejich řešení. Sám autor v úvodu zdůrazňuje, že ne vždy byl schopen zaujmout jednoznačný závěr. Bylo to zpravidla tam, kde zákon ani takovýto jednoznačný závěr neumožňuje. V takovém

případě bylo snahou autora, alespoň upozornit na takovéto ustanovení a možnosti jeho výkladu a dát podnět právní praxi, teorii a případně i legislativě k dalším úvahám k jejich řešení. Autor při výklad vycházel ze základní idee zákona – alespoň částečné nápravy majetkových křivd. Určujícím pro jeho výklad však nebyly záměry zákonodárce, ale to, co zákonodárce při sledování shora uvedených ideí v textu zákona skutečně vyjádřil.

Jarmila Pokorná: *Některé otázky obchodního práva Evropských společenství*

Prozatímní učební pomůcka věnovaná povinně volitelnému předmětu Obchodní právo a právo Evropských společenství vznikla většinou překladem originálních dokumentů zejména z německého jazyka. První část je věnována svobodě pohybu zboží. V další části autorka řeší základní otázky evropského práva ochranných známek. Samostatná pozornost je věnována poskytování služeb, svobodě usazování a svobodě pohybu kapitálu. Zbývající dvě části jsou věnovány evropskému právu obchodních společností a právu hospodářské soutěže.

Eduard Vlček: *Poválečná obnova ČSR a její státoprávní stabilizace*

Nová učebnice prof. Vlčka obsahuje podrobný popis politického, státoprávního a právního vývoje v období bezprostředně poválečném. Pochopitelně, že výklad musel začít formováním zahraničního odboje, vytvořením zahraničních odbojových center, tzv. prozatímního státního zřízení ve Velké Británii, kde se formulovaly koncepce poválečného uspořádání. V návaznosti na to věnuje autor obsáhlou pozornost Košickému vládnímu programu a jeho realizaci. Závěr práce tvoří pojednání o politických změnách, změnách státoprávních a právních rádu v letech 1945 – 1946. Učebnice je

prvními pokusem v polistopadovém období podat objektivní výklad o právním vývoji poválečného Československa.

Eduard Vlček, Karel Schelle: *Vybrané kapitoly z právních dějin*

Prozatímní učební pomůcka věnovaná bakalářskému studiu podnikatelů a živnostníků je rozdělena na čtyři základní části. V první jsou zastíněny vybrané problémy z římského práva. V následující vybrané otázky z vývoje občanského práva s tím, že je největší pozornost soustředěna na vznik a význam rakouského občanského zákoníku – ABGB z roku 1811. Třetí část učební pomůcky je zaměřena na vývoj obchodního a směnečného práva a konečně poslední část obsahuje výklad o vývoji živnostenského práva.

Jaromír Kincl: *Gaius (Učebnice práva ve čtyřech knihách)*

Gaiova Učebnice není jenom památkou práva. Je to i památník vysoké právní kultury, právního umu, právní techniky, svérázného přístupu k řešení problémů – zkrátka toho, čemu dnes říkáme právní myšlení. A v tom je praktický význam Učebnice. Neboť i dnes se může student práv na jejích textech leccosmu přiučit, leccos si z pohotovosti a obratnosti jejího autora osvojit, nemluvě ani o tom, že leckterá z forem, které Gaius probírá a komentuje, neztratila svůj význam dodnes, stejně jako dodnes platí leckterý z postupů a principů, o kterých se v Učebnici mluví. Proto se také stále o Gaiovi přednáší, proto se také na seminářích a cvičeních jeho Institutiones čtou, překládají a vykládají.

Tomáš Dacík: *Soudní antropologie*

Obsah učebnice soudní antropologie nejlépe charakterizují názvy příslušných kapitol: Úvod do historie. Soudní antropologie,

její předmět a úkol. Antropologické vymezení pojmu člověk. Typologie, Antropogenetika. Identifikace živých osob. Identifikace tělesných pozůstatků. Znalecký posudek.

Kolektiv autorů: *Introduction to Czech Law*

Soubor byl vytvořen pro zahraniční hosty, kteří se chtějí seznámit se základy českého práva. Do souboru byly zařazeny následující přednášky:

— R. Veselá – M. Židlická: Roman Law from the Ancient Times to Our Days.

— M. Kadlecová – K. Schelle: Survey of the History of Czech Law.

— I. Šmídová: On the Transition of the Czech Economy to the Market Economy.

— J. Kroupa: The Constitution of the Czech Republic.

— S. Skulová: Administrative Law.

— I. Schelleová: Courts of Law, Notaries and Advocacy.

— I. Schelleová: Fundamentals of Civil Procedure.

— I. Telec: Introduction to Czech Civil Law and Intellectual Property Law.

— M. Hrušáková: Czech Family Law.

— J. Bejček: To the Changes of the Czech Law of Contract.

— Z. Gregorová: Fundamentals of Labour Law.

— V. Kratochvíl: Foundations of Criminal Law.

— A. Nett: Fundamentals of Criminal Procedure.

— N. Rozehnalová: Arbitration in International Trade from the Perspective of Czech Law.

— D. Jílek: Human Rights Treaties and the

New Constitution.

— V. Týč: Introduction to the Czech Private International Law.

Jaruška Stavinohová, Ilona Schelleová: *Občanské právo procesní I.*

Učebnice občanského práva procesního vycházející z poslední právní úpravy je rozdělena do tří na sebe navazujících částí. První část (I. – IX.) je věnována obecné charakteristice občanského práva procesního, subjektům řízení, činnosti soudu před zahájením řízení, řízení na soudu prvního stupně, dokazování, soudnímu rozhodnutí, opravným prostředkům, problematice nákladů řízení a správnímu soudnictví. Druhá část je věnována řízení exekučnímu a třetí část řízení konkursnímu a vyrovnacímu. Učebnice občanského práva procesního společně s učebnicemi věnovanými organizaci soudnictví, notářství a advokacie vytváří ucelený studijní materiál po němž zajisté sáhnou nejen studenti příslušného studijního ročníku, ale i neššíší právníká veřejnost.

Eduard Vlček: *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*

Cílem předložené publikace je podat vývoj trestního práva na našem území od nejstarších dob do současnosti. Publikace je rozdělena do dvou částí: I. Vývoj středověkého trestního práva v českých zemích (Trestní právo v 11. – 18. století, Soudní řízení v 11. – 18. století), II. Vývoj novodobého trestního práva v českých zemích a v Československu (Trestní právo v 19. – 20. století, Trestní právo hmotné v Československu, Trestní řízení v 19. – 20. století, Trestní právo procesní v Československu).

Karel SCHELLE